

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๓ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางดารารัตน์ นิลการณ
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๔๓ ม.๕ ต.หันสัง อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา
โทรศัพท์ ๐๖๒-๔๖๔๔๖๙๙ Facebook ผู้ใหญ่ดารารัตน์ Line DARARAT
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๑ ..
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ ๓
สถานบันการศึกษา โรงเรียนมหาราชปรชานิมิต
คณะ/สาขาวิชา -
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ ผู้ใหญ่บ้าน
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
แปลงเรียนรู้ด้านข้าว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานการเรียนรู้ที่ ๑. ฐานเรียนรู้เรื่อง การแปรรูปผลผลิต
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๒. ฐานเรียนรู้เรื่อง ดินและปุ๋ย (การปรับปรุงบำรุงดิน การเก็บตัวอย่างดิน
การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง)
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๓. ฐานเรียนรู้เรื่อง สารชีวภาพ (ฮอร์โมนไข่ น้ำหมักชีวภาพ
การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา, บิวเวอร์เรีย, เมตาไรเซียม)
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๔. ฐานเรียนรู้เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง
- ฐานการเรียนรู้ที่ ๕. ฐานเรียนรู้เรื่อง บัญชี (การทำบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม)

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๐ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร GAP
๒. การจัดการดินปุ๋ย
๓. การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง
๔. การจัดการศัตรูพืชผสมผสาน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เกษตรทฤษฎีใหม่
๒. เศรษฐกิจพอเพียง
๓. เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การจัดทำบัญชีครัวเรือน
๒. การจัดทำแผนผลิตรายบุคคล ifpp
๓. การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

๑. การลดต้นทุนการผลิต

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

สำนักงานเกษตรจังหวัด ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร ระดับจังหวัด (แผนคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับคณะกรรมการ ศพก. ดำเนินการจัดทำแผนและแนวทาง การพัฒนา ประกอบด้วย

(๑) แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (แผน ราย ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำของ ศพก./ศูนย์เครือข่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศพก.หลัก ที่ผ่านการประเมินศักยภาพ ให้จัดทำแบบฟอร์มเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ศพก. และศพก. เครือข่าย (ยกเว้น ศจช และศดปช.) ที่ได้รับงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการ ศพก. ดำเนินการจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (แผน ราย ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงจูงใจในการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ในการดำเนินงาน เกิดจากสถานการณ์ที่ผ่าน มาเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิต ปุ๋ยและสารเคมี มีราคาสูง เกษตรกรมีการใช้ เมล็ดพันธุ์ในอัตราที่สูง ใช้สารเคมีในปริมาณมากเกินความจำเป็น ขาดความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ปัญหาราคา ผลผลิตตกต่ำ จากปัญหาข้างต้นทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนน้อยและเกิดภาระหนี้สินจากการทำการเกษตร ทำให้เกษตรกรต้องมองหาทางรอดให้กับตนเอง เมื่อไม่สามารถกำหนดราคาของผลผลิตข้าวได้เอง แต่สิ่งที่ เกษตรกรสามารถทำได้ คือการลดต้นทุนในส่วนต่างๆ เช่น การใช้ไตรโคเดอร์มาในการป้องกันการเกิดโรคจากเชื้อรา การใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนในการ ใช้ปุ๋ยและยังใส่ในปริมาณที่ข้าวต้องการตามสภาพของดิน มีการใช้เครื่องอัดฟางเพื่อลดการเผาตอซังที่มีผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าว เป็นพันธุ์ที่สามารถนำมาบริโภคในครัวเรือนได้ และมีการ ตั้งโรงสีข้าวในชุมชนให้เกษตรกรสามารถนำข้าวของตนเองมาสีได้ ซึ่งในบางรายก็แปรรูปแบ่งบรรจุถุงขาย เป็นการ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตข้าวได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำ เทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แรงงานภาคเกษตรที่ลดลง ราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน การ พึ่งพิงตลาดต่างประเทศ และความจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ใน กิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการ ระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การจัดการดินและน้ำ:

- ระบบให้น้ำอัจฉริยะ: ใช้เซ็นเซอร์วัดความชื้นในดินและสภาพอากาศ เพื่อควบคุมการให้น้ำอย่างเหมาะสม ลดการใช้น้ำ และป้องกันการให้น้ำมากเกินไป
- ระบบการจัดการน้ำแบบแม่นยำ: การวิเคราะห์ข้อมูลดินและน้ำ เพื่อวางแผนการให้น้ำและการระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การปรับปรุงดินด้วยเทคโนโลยี: การใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การลดต้นทุนการผลิต:

- โดรนเพื่อการเกษตร: ใช้โดรนในการสำรวจแปลง เพาะปลูก พ่นปุ๋ย หรือฉีดพ่นสารเคมี ช่วยลดต้นทุนแรงงานและเวลา
- เครื่องจักรกลการเกษตร: การใช้เครื่องจักรกลที่ทันสมัย เช่น รถไถ รถเกี่ยวรวงข้าว ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

การลดการระบาดของศัตรูพืช:

- การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ: การพัฒนาพืชที่ทนทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืช หรือการใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมศัตรูพืช
- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน: การใช้หลายวิธีร่วมกันเพื่อควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การเพิ่มผลผลิต:

- การปรับปรุงพันธุ์พืช: การใช้เทคโนโลยีชีวภาพและเทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อพัฒนาพันธุ์พืชที่มีผลผลิตสูง
- การจัดการธาตุอาหารพืช: การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม เพื่อให้พืชได้รับสารอาหารที่เพียงพอ
- การจัดการศัตรูพืช: การควบคุมศัตรูพืชและการป้องกันโรค เพื่อลดความเสียหายของผลผลิต

การเพิ่มมูลค่าผลผลิต:

- การแปรรูปผลผลิต: การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. โดรนเพื่อการเกษตร: ใช้โดรนในการสำรวจแปลง เพาะปลูก พ่นปุ๋ย หรือฉีดพ่นสารเคมี ช่วยลดต้นทุนแรงงานและเวลา

๒. เครื่องจักรกลการเกษตร: การใช้เครื่องจักรกลที่ทันสมัย เช่น รถไถ รถเกี่ยวรวงข้าว ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การผลิตสารชีวภัณฑ์และน้ำหมักชีวภาพ

สารชีวภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ผลิตหรือพัฒนามาจากสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ แต่ไม่นับรวมสารที่สกัดหรือแยกได้จากสิ่งมีชีวิตที่เป็นสารเคมีเชิงเดี่ยว เช่น ไพรีทรอยด์ นิโคติน อะบาเม็กติน ฯลฯ

ประโยชน์ของสารชีวภัณฑ์

๑. สารชีวภัณฑ์มีความปลอดภัยสูงต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ไม่มีสารพิษตกค้าง
๒. มีความเฉพาะเจาะจงต่อศัตรูพืช
๓. สารชีวภัณฑ์บางชนิดอยู่ได้คงทนในสภาพแวดล้อม
๔. ใช้กับไร่ นา ด้วยวิธีการเดียวกันกับสารเคมี

เชื้อราไตรโคเดอร์มา

ประโยชน์ของเชื้อราไตรโคเดอร์มา

๑. ช่วยลดปริมาณเชื้อราสาเหตุของโรคพืช
๒. ช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตและสร้างความต้านทานของพืช

การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา

วัสดุ/อุปกรณ์

๑. หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา
๒. ถังพลาสติกทนร้อนขนาด ๙ x ๑๔ นิ้ว
๓. ปลายข้าวหรือข้าวเจ้าชนิดแข็ง
๔. หม้อหุงข้าว
๕. วัสดุอื่นๆ ได้แก่ ยางวง แอลกอฮอล์ เข็มหมุด ตะเกียงแอลกอฮอล์/เทียนไข

ขั้นตอนการทำ

การเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อ

๑. หุงข้าวโดยใช้ข้าว ๓ ส่วน ต่อน้ำ ๒ ส่วน
๒. ตักข้าวสุกขณะยังร้อน บรรจุลงพลาสติกประมาณ ๒๕๐ กรัมต่อถุง
๓. ทำให้ข้าวกระจายกดยให้แบน รีดอากาศออกจากถุงเพื่อไม่ให้เกิดหยดน้ำ รอให้ข้าวอุ่นจึง

นำไปใส่หัวเชื้อ

การใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มา

๑. ใส่เชื้อแบบผงประมาณ ๑ – ๑.๕ กรัมต่อถุง (เมล็ดข้าวฟ่าง ประมาณ ๑ ช้อนชา)
๒. เขย่าข้าวเบาๆ เพื่อให้เชื้อกระจายได้ทั่ว แล้วรัดปากถุง ใช้เข็มแทงรอบๆ ปากถุง ๓๐ – ๔๐ รู
๓. กดข้าวในถุงให้แผ่กระจายแบนราบ ตั้งบริเวณกลางถุงขึ้นให้มีอากาศเข้าไปในถุงอย่างเพียงพอ
๔. วางถุงเชื้อในห้องที่มีอากาศถ่ายเท ไม่ถูกแสงแดด บ่มเชื้อประมาณ ๓ วัน
๕. เมื่อครบกำหนด ให้เขย่าถุงเพื่อให้เส้นใยของเชื้อไตรโคเดอร์มากระจายแล้วบ่มเชื้อต่ออีก ๔ –

๕ วัน

หมายเหตุ : เชื้อสดที่ได้จะมีสีเขียว ควรนำไปใช้ได้ทันที ถ้าจะเก็บในตู้เย็นช่องธรรมดาให้ใส่ถุงพลาสติกอีกชั้นก่อนเก็บ เก็บได้ไม่เกิน ๑ เดือน เมื่อเปิดถุงต้องใช้ให้หมด

การนำไปใช้ในนาข้าว

๑. นำเชื้อราไตรโคเดอร์มาที่ได้ ๑ กิโลกรัม ต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร แช่ข้าวนาน ๑๔-๒๔ ชั่วโมงก่อนนำไปหว่าน

๒. ฉีดพ่น ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัม ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร หรือปล่อยผสมไปกับน้ำในอัตรา ๕ กิโลกรัม/พื้นที่ ๑ ไร่

เชื้อราบิวเวอร์เรีย

เชื้อราบิวเวอร์เรีย คือ จุลินทรีย์ที่จัดเป็นพวก "เชื้อราทำลายแมลง" สามารถทำลายแมลงศัตรูพืชที่สำคัญได้หลายชนิด เช่น แมลงหวี่ขาว หนอนเจาะสมอฝ้าย ไรแดง เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไก่แจ้ส้ม เพลี้ยจักจั่น และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

การผลิตเชื้อราบิวเวอร์เรีย

วัสดุ/อุปกรณ์

๑. หัวเชื้อราบิวเวอร์เรีย
๒. ถังพลาสติกทนร้อนขนาด ๙ x ๑๔ นิ้ว
๓. ปลาข้าวหรือข้าวเจ้าชนิดแข็ง
๔. หม้อหุงข้าว
๕. วัสดุอื่นๆ ได้แก่ ยางวง แอลกอฮอล์ เข็มหมุด ตะเกียงแอลกอฮอล์/เทียนไข

ขั้นตอนการทำ

๑. หุงข้าวโดยใช้ข้าว ๓ ส่วน ต่อน้ำ ๒ ส่วน
๒. ตักข้าวสุกขณะยังร้อน บรรจุถังพลาสติกประมาณ ๒๕๐ กรัมต่อถัง
๓. ทำให้ข้าวกระจายกดยให้แบน รอให้ข้าวอุ่นจึงนำไปใส่หัวเชื้อ
๔. ใส่เชื้อแบบหัวเชื้อ ประมาณ ๑ ช้อนชา
๕. เขย่าข้าวเบาๆเพื่อให้เชื้อกระจายได้ทั่ว แล้ววัดปากถัง ใช้เข็มแทงรอบๆปากถัง ๓๐ - ๔๐ รู
๖. กดยข้าวในถังให้แผ่กระจายแบนราบ ตั้งบริเวณกลางถังขึ้นให้มีอากาศเข้าไปในถังอย่างเพียงพอ
๗. วางถังเชื้อในห้องที่มีอากาศถ่ายเท ไม่ถูกแสงแดด บ่มเชื้อประมาณ ๓ วัน
๘. เมื่อครบกำหนด ให้เขย่าถังเพื่อให้เส้นใยของเชื้อบิวเวอร์เรียกระจายแล้วบ่มเชื้อต่ออีก ๔ - ๕ วัน

วิธีการใช้เชื้อราบิวเวอร์เรีย

๑. เชื้อราบิวเวอร์เรีย ๑ กก. ต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร ผสมสารจับใบ (กรองเอาเฉพาะน้ำ)
๒. นำเชื้อราไปฉีดพ่น โดยต้องพ่นให้ถูกตัวแมลงศัตรูพืช หรือบริเวณที่แมลงศัตรูพืชอาศัยให้มากที่สุด

๓. ช่วงเวลาพ่นควรเป็นช่วงเย็นและแดดอ่อน ฉีดพ่นซ้ำเมื่อสำรวจแล้วยังพบแมลงศัตรูพืช

จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

ประโยชน์ของจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

๑. ตรึงไนโตรเจนในดินอันเป็นแร่ธาตุหลักให้พืชนำไปใช้ทำให้พืชมีใบสีเขียวขึ้น
๒. ย่อยสลายแร่ธาตุในดินได้หลากหลายขึ้น พืชจึงสมบูรณ์ แข็งแรง ทนทาน
๓. ย่อยสลายเศษพืชในนาข้าวให้เป็นปุ๋ย และปรับสภาพให้เหมาะแก่การทำการนา

การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

วัสดุอุปกรณ์

๑. ไผ่ไก่อ ๒ ฟอง
๒. ผงชูรส ๒ ช้อนโต๊ะ
๓. หัวเชื้อจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ๕๐๐ ซีซี
๔. ขวดพลาสติกขนาด ๑,๕๐๐ ซีซี

ขั้นตอนการทำ

๑. ตีไผ่ไก่อใส่ภาชนะ ๒ ฟอง เอาเปลือกออก ใส่ผงชูรส ๒ ช้อนโต๊ะ และคนให้เข้ากัน
๒. ตักไผ่ที่เตรียมไว้ ๒ ช้อนโต๊ะ ใส่ขวดพลาสติกที่บรรจุน้ำประมาณ ๑ ใน ๓ ของขวดที่เตรียมไว้
๓. เติมหัวเชื้อจุลินทรีย์ที่เหลือ ขวดละ ๓๐ ซีซี เขย่าตากแดดไว้ ๗ วัน

ไว้

อัตราส่วนและวิธีการใช้ในนาข้าว

ระยะเวลาใช้ : ช่วงทำเทือก , ข้าวอายุ ๓๐ วัน และก่อนข้าวตั้งท้อง

วิธีใช้ : ผสมน้ำสะอาด/ฉีด พ่น ให้ทั่วแปลง

อัตราส่วนการใช้ : ๑ ส่วนต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร (ฉีดพ่น)

๕ ลิตร ต่อ พื้นที่ ๑ ไร่ (สาดให้ทั่วแปลง/ปล่อยไปกับน้ำ)

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๙ ไร่ ๑ งาน (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา จำนวน ๓ (บ่อ)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)จำนวน.....(ตัว)

๓.๒)จำนวน..... (ตัว)

๓.๓)จำนวน..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒)จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓)จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน ๑๓๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๕๑๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าจ้างหว่านข้าว เป็นเงิน ๖๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ย เป็นเงิน ๑,๓๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าจ้างหว่านปุ๋ย เป็นเงิน ๖๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าจ้างฉีดยา เป็นเงิน ๑๒๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่ายากำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๓๕๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าน้ำมัน	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๙) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่
๑.๑๐) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
๑.๑๑) ค่าแรงงานตนเอง	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๔,๗๙๐ บาท/ไร่
รายได้	๑๑,๐๐๐ บาท/ไร่

ต้นทุนประกอบอาชีพ
ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางปะหัน
อาชีพ ทำนา พื้นที่ 10 ไร่

นางดารารัตน์ นิลกรรณ์
ที่อยู่ 43 หมู่ 5 ตำบลหันหมิ่ง
อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	2567		2566	
	หน่วย	บาท	หน่วย	บาท
รายได้				
- ขายข้าวเปลือก		110,000		61,200
รวมรายได้		110,000		61,200
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย				
ขั้นตอนการเตรียมการผลิต				
- ค่าเตรียมดิน	130 บาท/ไร่	1,300	130 บาท/ไร่	1,300
- ค่าปลีดิน	510 บาท/ไร่	5,100	390 บาท/ไร่	3,900
- ค่าจ้างหว่านข้าว	60 บาท/ไร่	600		
ขั้นตอนระหว่างการผลิต				
- ค่าปุ๋ย	1,300 บาท/ไร่	13,000	1,300 บาท/ไร่	13,000
- ค่าจ้างหว่านปุ๋ย	60 บาท/ไร่/ครั้ง	1,200		
- ค่ายาปราบศัตรูพืช		1,200		2,050
- ค่าจ้างฉีดยา		3,500		
- ค่ายากำจัดวัชพืช		5,000	500 บาท/ไร่	5,000
- ค่าเก็บเกี่ยว	500 บาท/ไร่	5,000		
รวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	500 บาท/ไร่	5,000	450 บาท/ไร่	4,500
- ค่าขนส่ง		2,000	200 บาท/ไร่	2,000
- ค่าแรงงานตนเอง		10,000		10,000
รวมต้นทุน/ค่าใช้จ่าย		47,900		43,310
กำไร (ขาดทุน)		62,100		17,890

กำไร(ขาดทุน)/ไร่	รายได้/หน่วย (บาท/ไร่)	11,000	รายได้/หน่วย (บาท/ไร่)	6,120
	ต้นทุน/หน่วย (บาท/ไร่)	4,790	ต้นทุน/หน่วย (บาท/ไร่)	4,331
	ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	6,210	ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	1,789

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พระนครศรีอยุธยา

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวเปลือก

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

เกษตรกรทราบต้นทุนการผลิตข้าว ทำให้สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการผลิตครั้งต่อไป โดยการหาวิธีการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น หรือลดต้นทุนการผลิตให้น้อยลง เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาในศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศพก. ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว ทำให้ไม่เป็นอันตรายต่อดิน น้ำ และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ส่งเสริมการใช้เทคนิคการจัดการดินและน้ำที่เหมาะสม เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชหมุนเวียน และการอนุรักษ์น้ำ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อดิน น้ำ และสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ส่งเสริมการใช้เทคนิคการจัดการดินและน้ำที่เหมาะสม เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปลูกพืชหมุนเวียน และการอนุรักษ์น้ำ ซึ่งช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและลดการชะล้างหน้าดิน สนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือทิ้งให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า และส่งเสริมการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะและมลพิษ ให้ความรู้และส่งเสริมการลดการเผาตอซังและเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาหมอกควันและมลพิษทางอากาศ การทำเกษตรอินทรีย์และการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนใน ศพก. ช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตร โดยการสร้างระบบนิเวศที่สมดุลและเอื้อต่อการอยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ประธาน ศพก.มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ เป็นผู้นำชุมชน เป็นสถานที่จัดอบรมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเกษตร

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก.มีการให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ในการทำการเกษตร การทำบัญชีครัวเรือน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก.ให้บริการด้านการแก้ไขปัญหาศัตรูพืช การวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่เกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืช รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก.เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดและให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและฝึกอบรมให้หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศพก.มีเครือข่ายของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) และมีสมาชิกแปลงใหญ่ข้าวตำบลหันสัง มีการนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีการจัดกิจกรรมพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ โดยใช้สหาย่อยสลายต่อซัง ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นผู้มีความรู้ในการถ่ายทอดข้อมูลทางการเกษตรหลายด้าน มีหน้าที่ในการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ ศพก. ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม ให้คำปรึกษาและสนับสนุนสมาชิก ศพก. ในด้านต่างๆ เช่น การถ่ายทอดความรู้, การแก้ปัญหา, และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเทคโนโลยี การจัดการประชุมคณะกรรมการ ศพก. และจัดการประชุมร่วมกับสมาชิก เพื่อหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อสร้างความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก. ส่งเสริมและพัฒนา ศพก. การส่งเสริมและพัฒนา ศพก. ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การได้เห็นเกษตรกรในพื้นที่นำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ และเห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในแง่ของการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของเกษตรกรและชุมชน มีความสุข และรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่ง ในการผลิตอาหารปลอดภัยให้แก่คนในชุมชน และมีความยั่งยืน อดทน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ประธาน ศพก. มีหน้าที่วางแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ จัดการทรัพยากรที่มีอยู่ และบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำการเกษตร มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าเกษตร สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรอำเภอ, หน่วยงานวิจัย, สถาบันการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งจากประสบการณ์ตรง, การศึกษาดูงาน, และการเข้าร่วมอบรมต่างๆ สร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาการเกษตรในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ประธาน ศพก. ต้องเสียสละเวลาส่วนตัวในการทำงานเพื่อส่วนรวม โดยไม่มีค่าตอบแทนที่แน่นอน การทำงานใน ศพก. ต้องอาศัยความรักและความผูกพันต่อชุมชนและเกษตรกร มีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกษตรกรในทุกๆ ด้าน ทั้งในเรื่องของการผลิต, การตลาด, และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่หวังผลประโยชน์ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ศูนย์กลางการเรียนรู้และพัฒนาการเกษตรของชุมชน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นายวรารุท สุวรรณรัตน์	เกษตรอำเภอบางปะหัน
นายวิวรรธน์ วิทยานนท์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นายจักรกฤษ แยมสุดใจ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวเพ็ญวดี กางถิ่น	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวณิรภา นราโชติเมธี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
นางสาวเกตุสุตา คำแสง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การเล่าเรื่อง (Storytelling): การให้ผู้ที่มีประสบการณ์เล่าเรื่องราวการทำงาน เพื่อให้ผู้อื่นได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนอาจต้องใช้เวลา หากมีข้อจำกัดในด้านนี้ อาจทำให้การดำเนินการไม่ราบรื่น การถอดบทเรียนอาจไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้และปรับปรุงได้อย่างเต็มที่ การถอดบทเรียนอาจขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่รอบด้าน และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.